

MIRCEA DIACONU

„Scaunul de pînă
al actorului“

Între alte categorii intelectuale care oferă demni reprezentanți artei scrisului (medici, militari, oameni ai profesiilor tehnice) se înscriu și actorii, cu un pluton compact de condeieri, mai ales poeți, mai rar dramaturgi și rarissimi prozatori sau publiciști. De la marele poet Emil Botta, în imediata contemporaneitate s-au afirmat în câmpul literelor actori ca Ștefan Ciubotărașu, Toma Caragiu, Amza Pellea, Cristina Tacoi, Ioana Crăciunescu, Ionescu Gion, Arcadie Donos, Ștefan Radof, Ion Lucian, Mircea Bellu, Paul Ioachim, Radu Beligan. Fără ca simpla enumerare să aibă pretenții de completitudine, observăm că numai ultimul a cultivat un fel de publicistică profesională; lui i se alătură Mircea Diaconu, autor pînă acum a două volume de proză: *Șugubina*, Editura Albatros, 1977 și *La noi cînd vine iarna*, Editura Ion Creangă, 1980.

Chiar „după principiul de funcționare al amuzamentului“, crochiurile lui Mircea Diaconu nu sînt simple confesiuni ale unui actor de teatru, nici relatări de episoade extraordinare de la filmări, nici pilule anecdotice din culise, ci texte polemice scrise cu fină observație și vervă pamfletară. Cine s-ar aștepta ca în paginile cărții să descopere o apologie a artei histrionice va fi decepționat de mărturisirile crude, deloc concesive, ce demitizează universul scenei și al ecranului. Meseria de actor — pretinde autorul —, oricît de... spectaculoasă, ar rămîne, paradoxal, o artă efemeră și, în cele din urmă, minoră. După ce filmul s-a terminat, după ce s-au stins luminile rampei, puține s-ar mai păstra pe pelicula evanescentă și capricioasă a memoriei; dimpotrivă, arta scrisului i se pare anticamera eternității. Iată un actor care elogiază literatura și nu se lasă deloc

furat de ficțiunile hagiografice ale scenei sau ecranului.

Astfel, în total, Scaunul de pînă al actorului nu este o carte de învățătură, ci de îndoieli, de interogații, nu de răspunsuri. Mircea Diaconu practică o publicistică profesională, cu „riscul punctului de vedere“, ocazionată și nu ocazională, ce consemnează mici întimplări cu tîle din care ar putea ieși chiar niște povestiri hollywoodiene, cu acțiunea localizată la Buftea și cu protagoniști din arie autohtonă. Desigur, nu toate paginile au aceeași calitate și nici același statut literar. Cele mai multe se constituie într-un jurnal deghizat cu franchețe în tablete succinte care pornesc invariabil de la principiul iritabilității, care-i anima și pe primii cronicari munteni, în spiritul local și creator moștenit de autor: „...oricît m-aș strădui, știu sigur că voi cădea în capcana cuvintelor, neizbutind să spun exact ceea ce vreau să spun sau nefiind înțeles exact de cititor, care nu dorește nicicum să fie deranjat cu opinii bruște. Așa că nu mi-aș fi propus să deranjez pe nimeni, dacă n-aș fi descoperit și eu principiul de funcționare al amuzamentului. Adică orice amuzament, ca să existe, trebuie să facă rău cuiva. În consecință, mie, făcîndu-mi rău foarte multe lucruri — și mai ales cele care mi se întîmplă chiar mie — nu mi-a rămas decît șansa amuzamentului“.

Alte pagini sînt simple însemnări de călătorie, altele, „momente“ caragialești (**Priceperi**, **Proiect de scenariu**, **Indicație regizorală**), cu semnificație de „fabule sociale“.

Actoria ca teritoriu de observație și reflecție îl conduce pe Mircea Diaconu la docte studii teatrolgice, ci la literatură, în seria tipologică a **Amintirilor unui vechi sufleor** ale lui Nenea Iancu.

Ca Laurence Olivier, celebrul său confrate de scenă și de ecran, Mircea Diaconu pare să ne avertizeze, foarte simpatic și modest, cîtă vreme are pasiunea irepresibilă a scrisului: „Totdeauna am simțit nevoia s-o fac pe grozavul!“ În *Scaunul de pînă al actorului*, Mircea Diaconu este un publicist plin de vivacitate și, așa cum îi stă bine unui moralist al existenței, agresat, vindicativ și plin de aprehensiuni benigne, rezolvate ironic sau umoristic prin satira socială.

De publicist trebuie să se țină seamă, pentru că — așa cum îi promite unui tînăr admirator al său — ne privește scrutător... din filme; iar prozatorul, deja afirmat, merită să fie așteptat în ipostaza de romancier — eventual, al efemeriei actoricești...

Aureliu GOCI